

С. П. Романчук

Ландшафтознавство історичне

ЛАНДШАФТОЗНАВСТВО ІСТОРИЧНЕ – розділ ландшафтознавства, що вивчає питання еволюції, динаміки ландшафтів, їх видозміни в часі. Л. і. присвячене істор. аспекту заг. ландшафтознавства. На відміну від палеоландшафтознавства, Л. і. сконцентровано на дослідж. антропоген. чинників трансформації ландшафтів. Об'єкт Л. і. – сучасні голоцен. ландшафти, а предмет вивчення – їх природно-антропоген. розвиток від початку госп. діяльності людини донині. Відтак Л. і. є історією формування антропоген. ландшафт. комплексів; наукою про зміни ландшафтів від часу появи людини. Завдання переважної більшості наук. розвідок з Л. і. пов'язані насамперед зі встановленням (реконструкцією) структури та природно-антропоген. станів ландшафтів певних часових зрізів. У Л. і. використовують істор., археол., етногр., топонім. та ін. нетрадиц. для ландшафтознавства джерела й методи дослідження. Напр., фахівці з Л. і. часто послуговуються матеріалами літописів, стародавніх карт, пам'яток культури (курганів, давніх поселень) тощо. В Україні перші істор.-ландшафтні дослідж. здійснені наприкінці 19 ст. експедиціями В. Докучаєва (у зв'язку з посухами та пиловими бурями в степ. зоні). До 1970-х рр. у СРСР розвиток Л. і. та історичної географії гальмувався. Відродження Л. і. в Україні почалося з дослідж. Л. Воропай, І. Ковальчука, В. Коржика, М. Крилова, П. Підгородецького, С. Романчука та ін. Від 1990-х рр. відбулася активізація теор., методол. і регіон. дослідж., з'явилася низка моногр. видань, збірок публікацій, тез темат. конференцій. Нині регіон. істор.-ландшафт. вивченням охоплено переважну частину тер. України. У всіх досліджув. регіонах проаналізовано весь період природокористування. Одним з найактуальніших завдань Л. і. в Україні є розширення та поглиблення регіон. досліджень. Серед проблем і завдань: розвиток теорії та методології істор.-ландшафт. дослідж.; розроблення та удосконалення методів антропогенно-ландшафт. реконструкцій окремих періодів природокористування; уніфікація змісту істор.-ландшафт. характеристик і картогр. матеріалів; інтеграл. оцінювання антропоген. перетвореності ландшафтів за істор. період; обґрунтування принципів істор.-ландшафт. районування; створення баз даних і програм. забезпечення для регіонал. істор.-ландшафт. аналізу; розширення регіон. істор.-ландшафт. дослідж.; розвиток приклад. істор.-ландшафт. досліджень.

Рекомендована література

1. Жекулин В. С. Историческая география ландшафтов. Ленинград, 1972;
2. Романчук С. П. Історичне ландшафтознавство (теоретико-методологічні засади та методика антропогенно-ландшафтних реконструкцій давнього природокористування). К., 1998;
3. Коржик В. П. Інформаційні системи і методи історико-ландшафтних досліджень // Наук. вісн. Чернів. університету. 2009. Вип. 459;
4. Подгородецкий П. Д. Историческая физическая география: Сб. статей. Сф., 2015.

Бібліографічний опис:

Ландшафтознавство історичне / С. П. Романчук// Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-53167>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).